

Ruben Willaert
restauratie & archeologie

Soenenspark 10

Gent, Oost-Vlaanderen

2024J65

ARCHEOLOGIENOTA

VERSLAG VAN RESULTATEN

BUREAUONDERZOEK

RUBEN WILLAERT NV

8200 SINT-MICHIELS-BRUGGE

TEN BRIELE 14 | BUS 15

AUTEUR:

Aaron Willaert, Merlijn De Baene

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2024

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV. Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	1
INLEIDING	2
1. BUREAUONDERZOEK [BO]	3
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE	3
1.1.1 Administratieve gegevens	3
1.1.2 De onderzoeksopdracht	5
1.1.3 Het projectgebied	6
1.2 ASSESSMENT	9
1.2.1 Landschappelijk kader	9
1.2.2 Historisch kader	14
1.2.3 Archeologisch kader	21
1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK	30
BIBLIOGRAFIE	i
BIJLAGE	ii

INLEIDING

De initiatiefnemer plant de realisatie van twee meergezinswoningen in Sint-Denijs-Westrem, deelgemeente van Gent, Oost-Vlaanderen. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 2560 m², over het gehele terrein zijn bodemingrepen gepland.

Het projectgebied situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woongebied. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt omdat de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen meer dan 1000 m² bedraagt en de gecombineerde oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft meer dan 3000 m² bedraagt.

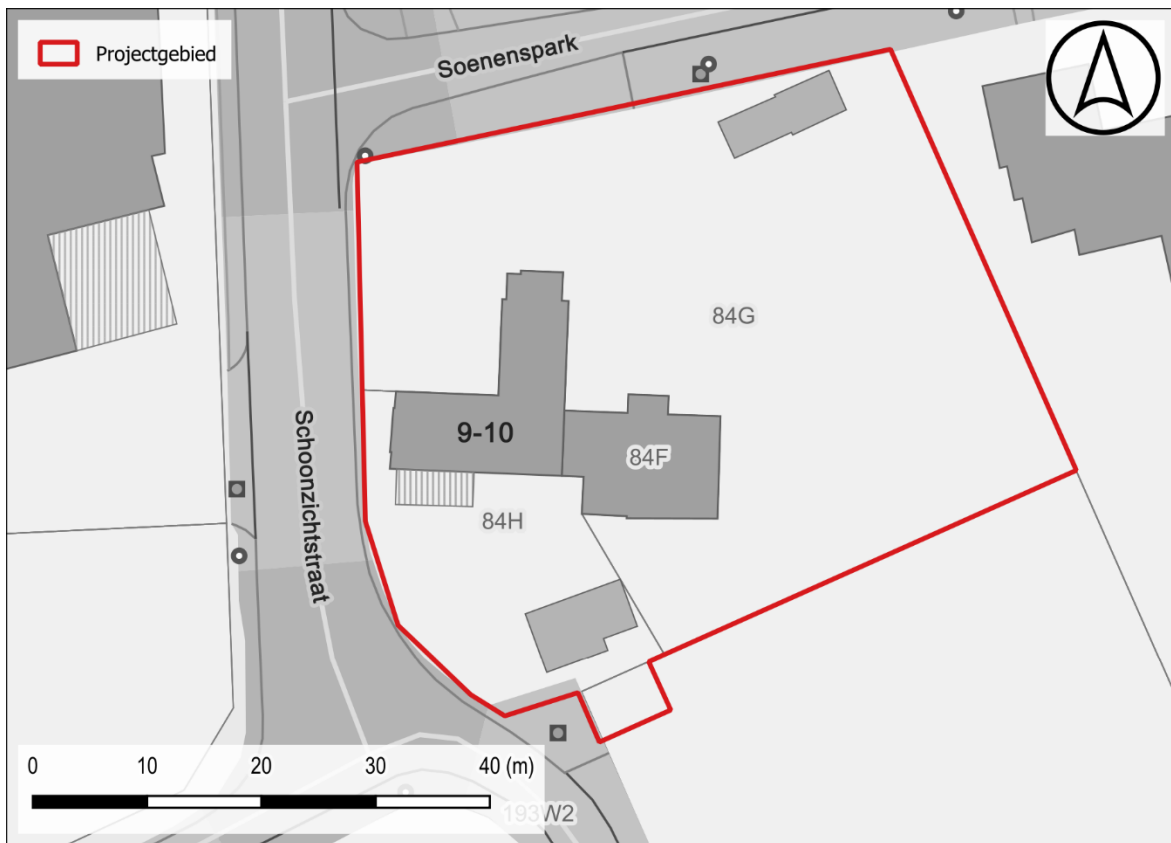
RUBEN WILLAERT NV is aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureaustudie op te maken met het oog op een advies naar uitgesteld vooronderzoek, werfbegeleiding, of vrijgave van het terrein.

1. BUREAUONDERZOEK [BO]

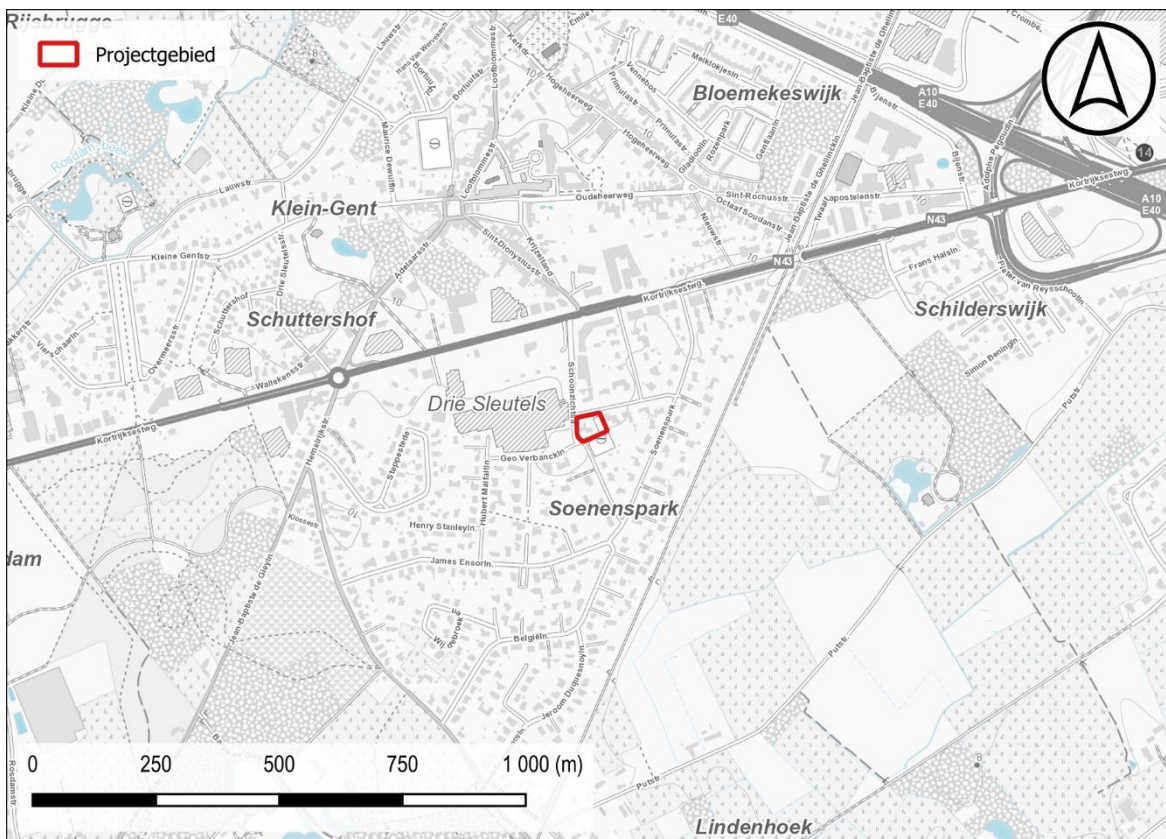
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1.1 Administratieve gegevens

PROJECTCODE	2024J65	
ERKENNINGSNUMMER	OE/ERK/ARCHEOLOOG/2015/0069	
<i>BOUNDING GEOMETRY</i>	X ₁ : 101029	Y ₁ : 189720
	X ₂ : 101147	Y ₂ : 189804
KADASTER	Gent Afdeling 25, Sint-Denijs-Westrem, Sectie B, Nummer 84G, 84F, 84H, 269C3	
GEOGRAFISCHE INPLANTING	Figuur 1 en 2	
OPZET INITIATIEFNEMER	Figuur 4,5 & 6	

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt)

Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)

1.1.2 De onderzoeksopdracht

1.1.2.1 Vraagstelling met betrekking tot het onderzochte gebied

“Het archeologisch vooronderzoek beoogt vast te stellen of er een archeologische site aanwezig is op een terrein, wat de karakteristieken en de bewaringstoestand van deze site zijn, wat haar relatie is met het landschap, welke waarde ze heeft, en hoe ermee moet omgegaan worden in het kader van bodemingrepen en wetenschappelijk onderzoek.”
– CGP 4.0; p. 28

Op basis van verscheidene parameters, zoals de nog aanwezige erfgoedwaarden, de landschapshistoriek, topografie, geomorfologie, bodemgebruik, vegetatie, en ingreephistoriek, wordt een waardering van het archeologisch potentieel binnen het afgebakende projectgebied opgesteld. Hiertoe wordt een stapsgewijze onderzoeksprocedure doorlopen, waarbij de vraagstelling steeds teruggekoppeld wordt naar volgende kernpunten:

- Wat is de trefkans op intact bewaarde archeologische aanwijzingen?
- Wat zijn de geplande ingrepen in functie van de werkzaamheden? Zullen de werken eventuele vindplaatsen bedreigen?

1.1.2.2 Werkwijze en strategie van het vooronderzoek fase BO

RUBEN WILLAERT NV werd aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureauonderzoek op te maken. Dit bureauonderzoek werd uitgevoerd onder leiding van een erkend archeoloog van Ruben Willaert NV. De aard van de werken werd tijdens het bureauonderzoek afgewogen tegen de voorhanden zijnde gegevens relevant voor het projectgebied op bodemkundig, landschappelijk, historisch-cartografisch en archeologisch vlak.

De archeologienota werd opgemaakt middels *Office*- en *Adobe*-software. Het bijhorend kaartmateriaal werd aangemaakt in een GIS-omgeving. Hierin werden de ontwerpplannen ingeladen en geprojecteerd ten opzichte van diverse kaartlagen die raadpleegbaar zijn op geopunt.be, dov.vlaanderen.be, geo.onroerenderfgoed.be, cartesius.be en de website van de centraal archeologische inventaris [CAI]¹. De geraadpleegde literatuur, de digitale bronnen en het kaartmateriaal zijn te vinden in de bijlage.

¹ De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen en andere sites met erfgoedwaarde; onder dezelfde noemer verzamelen we alle opgestelde archeologienota's vanaf 2015.

1.1.3 Het projectgebied

1.1.3.1 Archeologische voorkennis

Binnen de grenzen van het projectgebied vond in het verleden nog geen archeologisch (voor)onderzoek plaats.

1.1.3.2 Ruimtelijke situering

Het projectgebied is gelegen langs de Schoonzichtstraat en het Soenenspark in Sint-Denijs-Westrem, provincie Oost-Vlaanderen. Sint-Denijs-Westrem is een zuidwestelijke randgemeente van Gent. Het dorp grenst ten noorden aan de Leie en Drongen, ten oosten aan Gent en Zwijnaarde, ten zuiden aan De Pinte en ten westen aan Sint-Martens-Latem en Afsnee.

Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)

1.1.3.3 Geplande bodemingrepen

De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 2529 m², over het gehele terrein zijn bodemingrepen gepland. Op heden is ca. 390 m² van het terrein bebouwd, ongeveer 610 m² ingericht als tennisterrein en ca. 465 m² verhard.

De initiatiefnemer plant de realisatie van twee meergezinswoningen bestaande uit 14 wooneenheden met ondergrondse parking. In een eerste fase wordt de aanwezige bebouwing gesloopt en de huidige omgevingsaanleg opgebroken.

De woningen worden gefundeerd door middel van sleuffunderingen tot vorstvrije diepte (ca. 100 cm-mv) en een vloerplaat (50 cm-mv). De gecombineerde footprint van de nieuwbouw bedraagt ca. 600 m². Centraal op het terrein wordt een ondergronds parkeerniveau voorzien van ca. 958 m². Deze reikt tot ca. 350 cm-mv.

De rest van het terrein wordt verhard of ingericht als groenzone. Voor deze buitenaanleg dient een bodemingreep gerekend te worden rond ca. 50 cm-mv. In kader van de geplande werken wordt tevens nieuwe riolering voorzien die zal aansluiten op nieuwe putten. Er worden tevens 2 wadi's voorzien met een gecombineerde oppervlakte van ca. 115 m². Deze wadi's worden aangelegd tot op een diepte van 75 cm-mv. In het zuidelijk deel van het plangebied wordt een fietsenstalling gerealiseerd.

Figuur 4: Opzet initiatiefnemer t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)

Figuur 5: Opzet initiatiefnemer t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)

Figuur 6: Render nieuwbouw via opdrachtgever

1.2 ASSESSMENT

1.2.1 Landschappelijk kader

Het projectgebied situeert zich in de zandstreek binnen de Vlaamse Vallei. Vallei vormt een lage zandige vlakte met een gemiddelde topografische ligging lager dan 10 + m TAW. Deze zandige vlakte helt licht naar het noorden af.

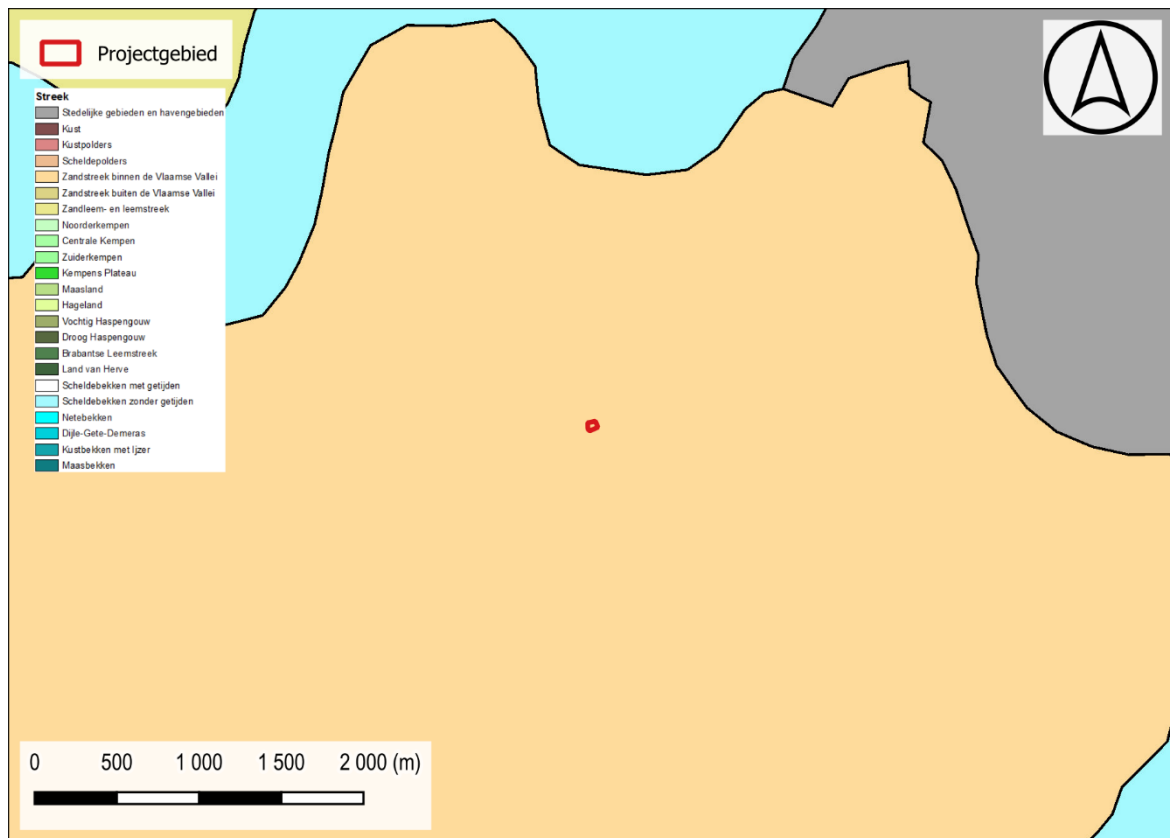
Sint-Denijs-Westrem ligt ten zuidwesten van het Gentse stadscentrum en is gegroeid vanuit een nederzetting op de dekzandrug ten zuiden van de Leievallei. Ten noorden van deze dekzandrug bevindt zich de vallei van de Roskambeek die verder oostwaarts aansluit op een oude Leiearm. Enige afstand ten zuiden van het plangebied stroomt de Degreybeek die verder in het oosten aansluit op de Ringvaart.

Het lokaal hoogtemodel situeert het projectgebied op een hoogte van **ca. 9.9 tot 10.3 + m TAW**. Het hoogtemodel doet vermoeden dat in het verleden reeds maaiveldwijzigingen hebben plaats gevonden bij de realisatie van de huidige infrastructuur. De omvang van deze maaiveldwijzigingen of de impact op de bewaringstoestand van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed is op basis van de beschikbare gegevens niet met zekerheid te bepalen.

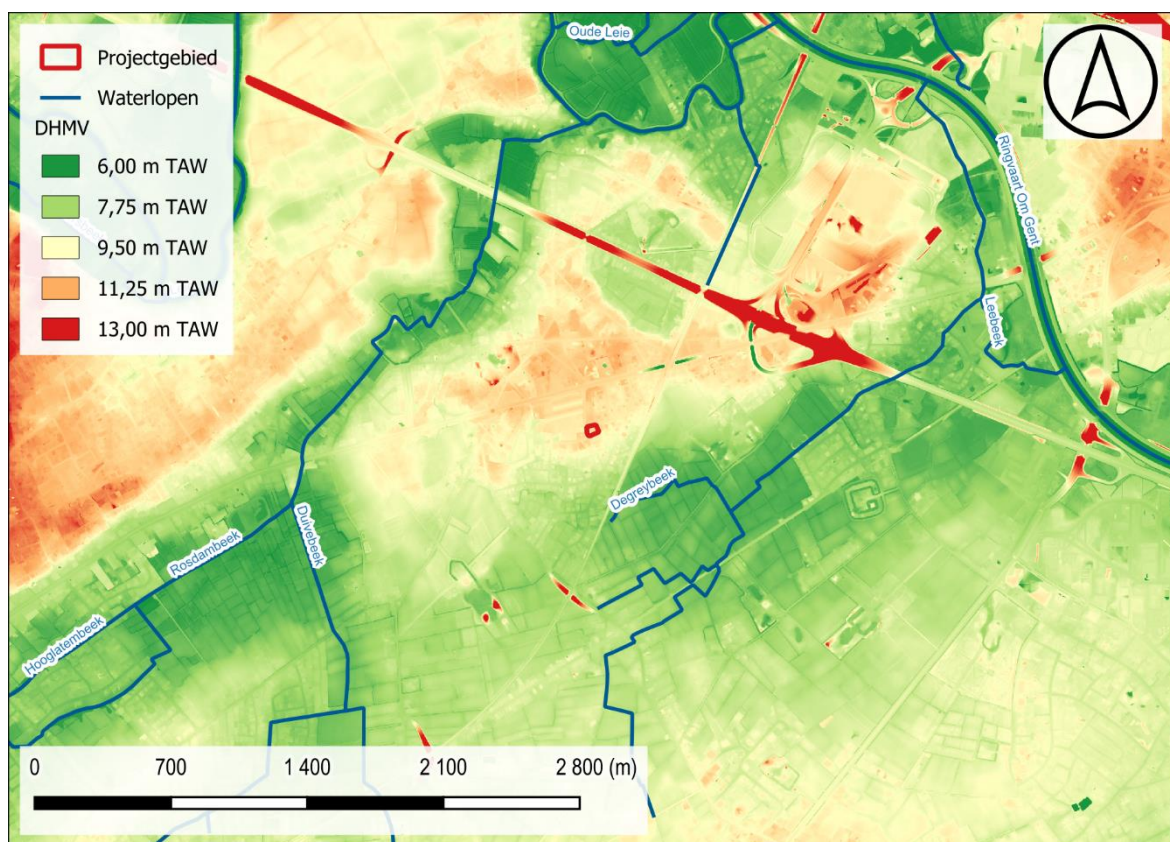
Het projectgebied is gelegen in het Lid van Egem (Formatie van Tielt). De **Formatie van Tielt** bestaat uit een fijn zandig en zandig marien sediment. Het **Lid van Egem** bestaat uit een glimmer- en glauconiethoudend zeer fijn zand dat grover wordt naar boven toe. Het is tevens afgezet in ondiepe-mariene omstandigheden.

Het projectgebied is gelegen in het **Quartair Type 13**. Dit type bestaat uit een basis van getijdenafzettingen van het Eemiaan (marien en estuarien) gevolgd door een fluviatiele afzetting van het Weichseliaan. De top bestaat uit een eolische afzetting (zand tot silt) van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen. In deze eolische afzetting kunnen eventuele hellingsafzettingen voorkomen en lokaal kan deze eolische afzetting afwezig zijn.

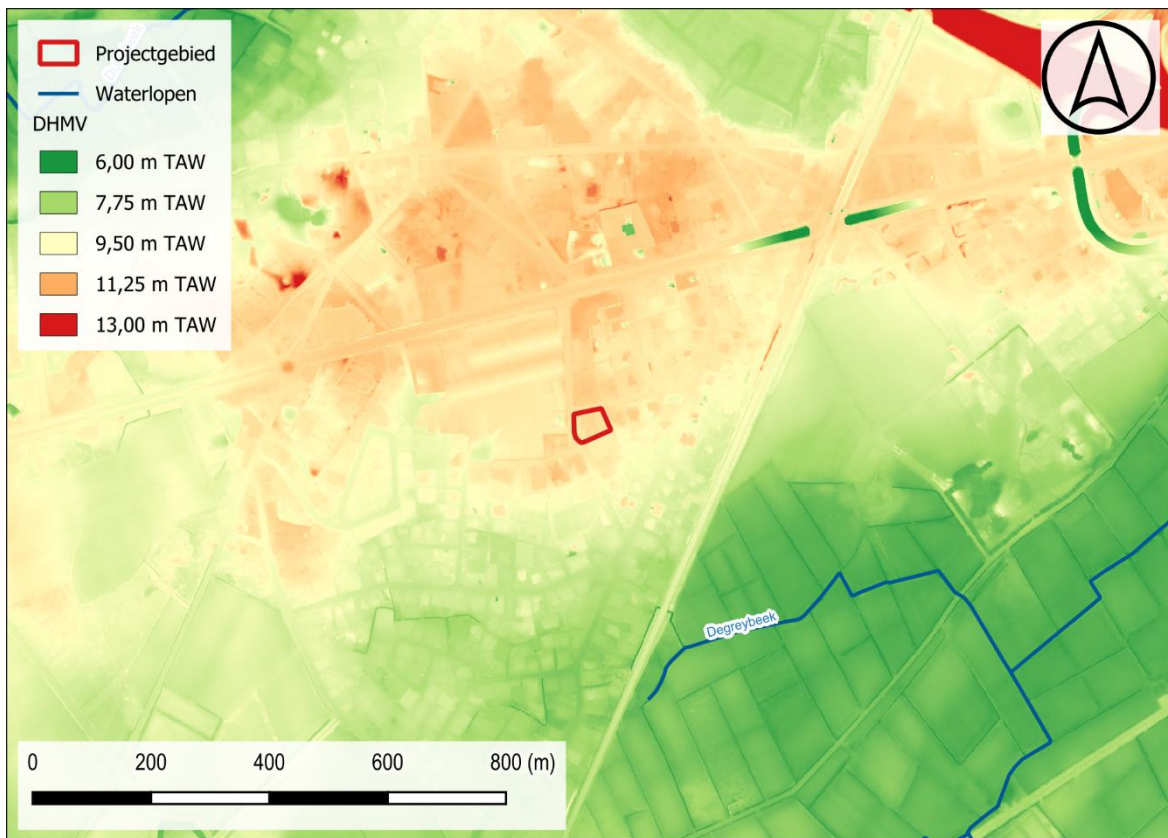
De bodemkaart geeft ter hoogte van het onderzoeksgebied geen informatie weer. Het sediment bestaat normaliter uit zand.

Figuur 7: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

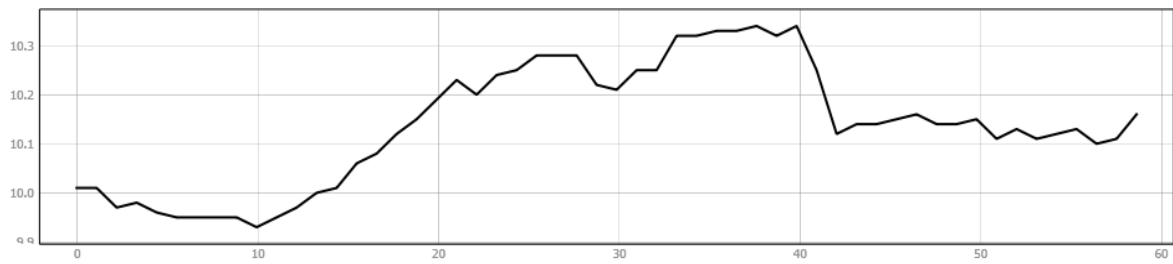
Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

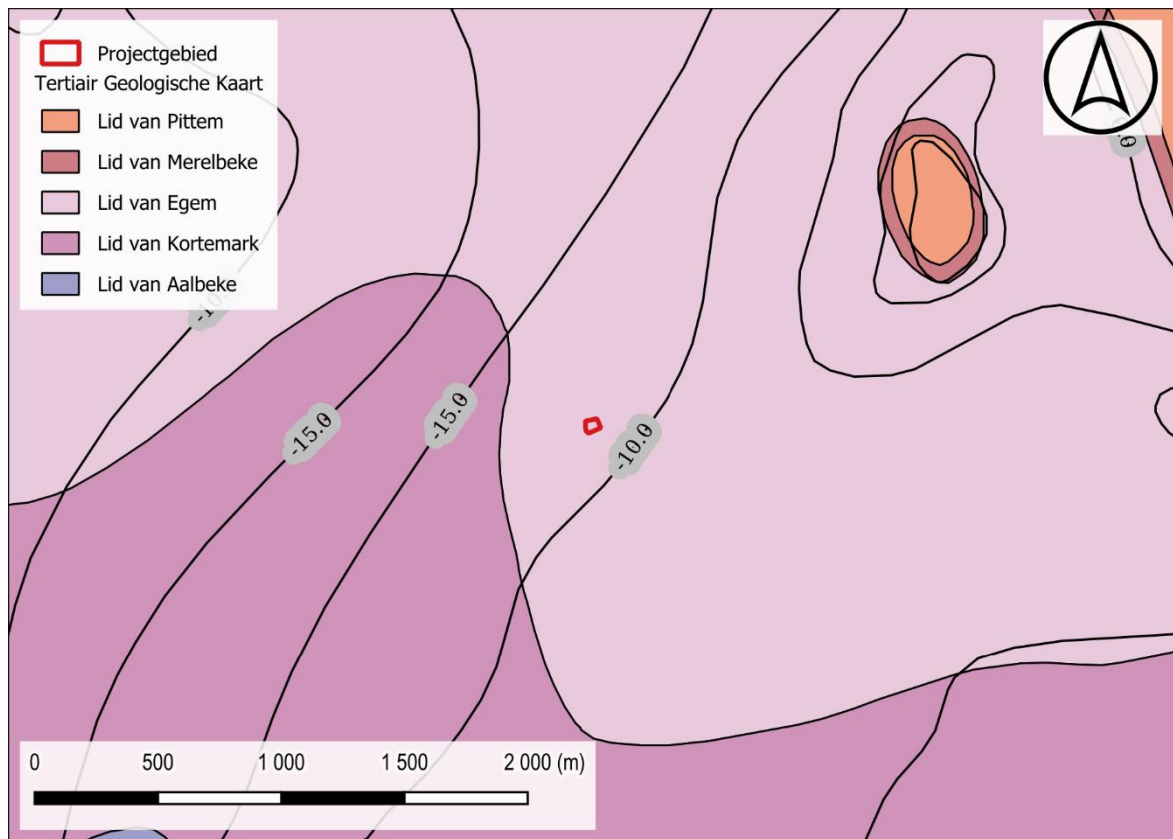
Figuur 9: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

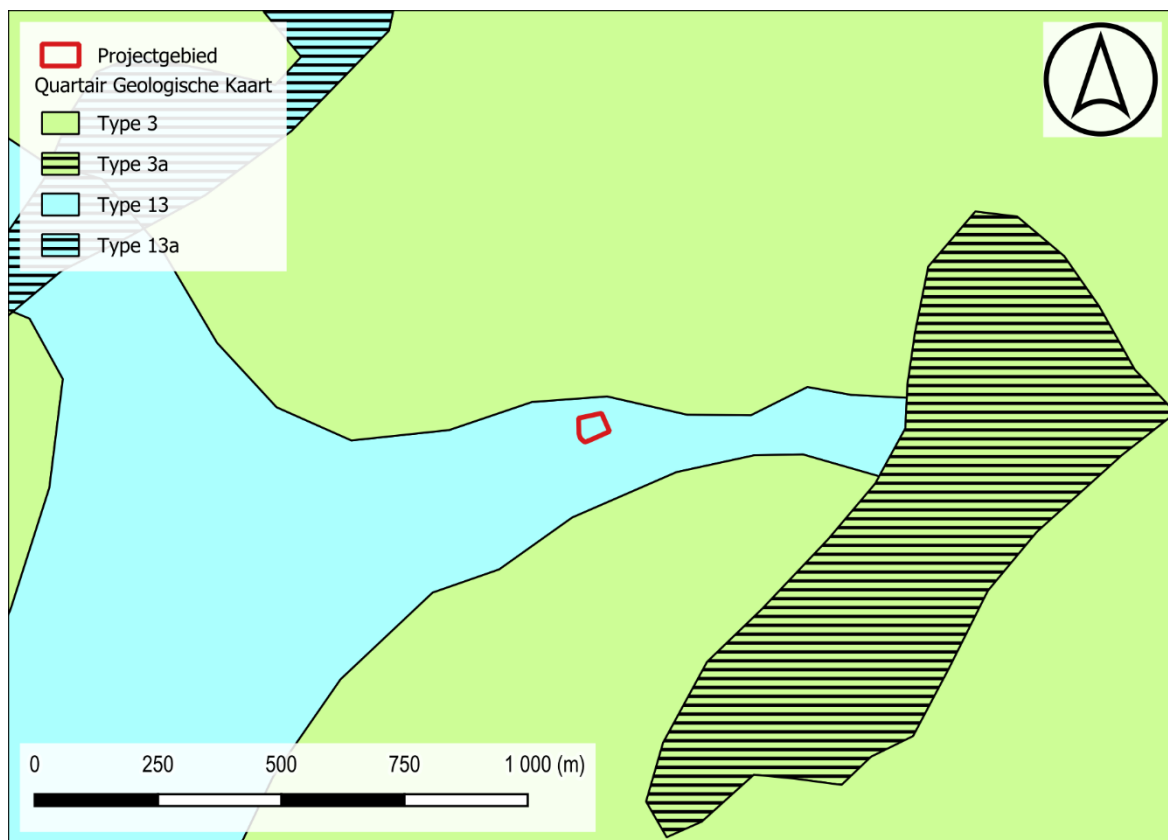
Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

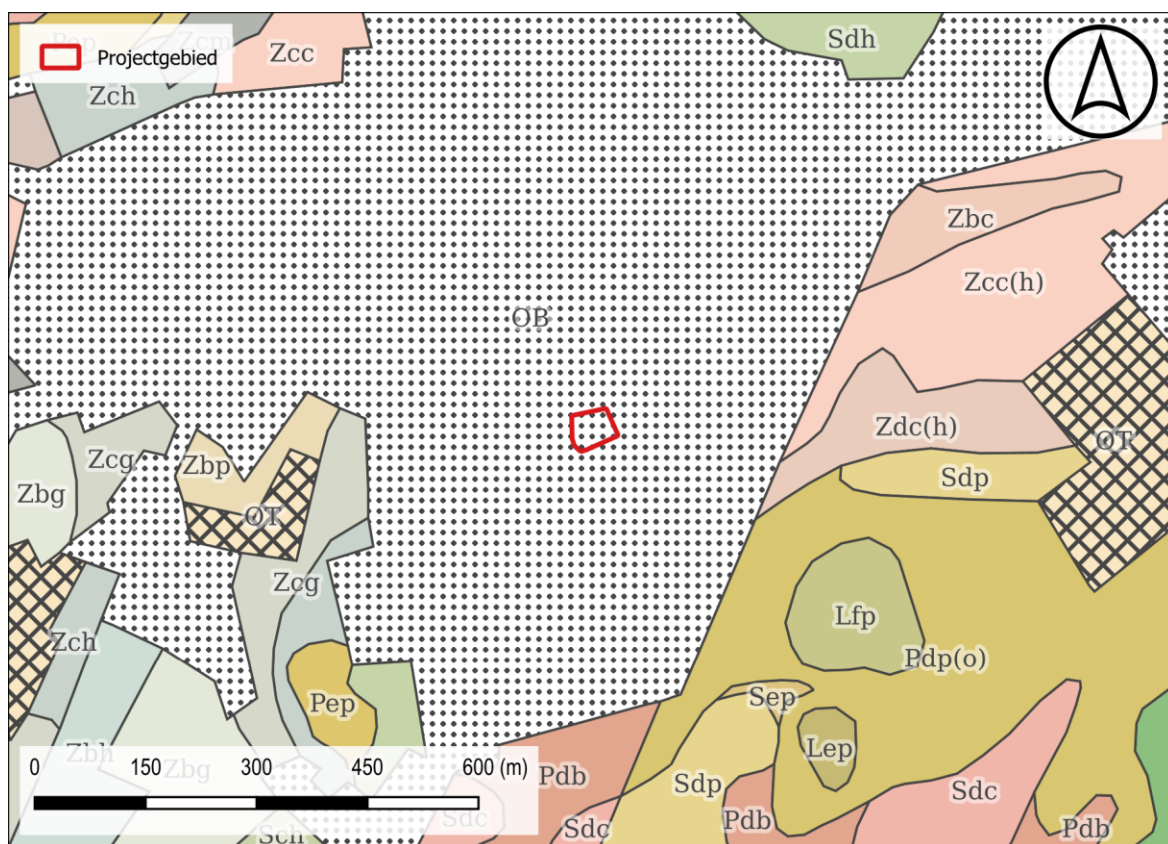
Figuur 11: Hoogteverloop ZW-NO

Figuur 12: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)

Figuur 13: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)

Figuur 14: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt)

1.2.2 Historisch kader

I. Sint-Denijs-Westrem

De oudste vermelding als *Westrehem* dateert uit het midden van de 10de eeuw en betekent woonplaats in het westen. Dit evolueerde naar *Westrem* gedurende de 12de en 13de eeuw en in de 14de eeuw werd de patroonheilige van het dorp Sint-Denijs toegevoegd. Administratief was de gemeente afhankelijk van de kasselrij van de Oudburg en landschappelijk is Sint-Denijs-Westrem gekenmerkt door heide, weiden en landerijen, alsook enkele kastelen met parken en ertussen welbepaalde wijken.²

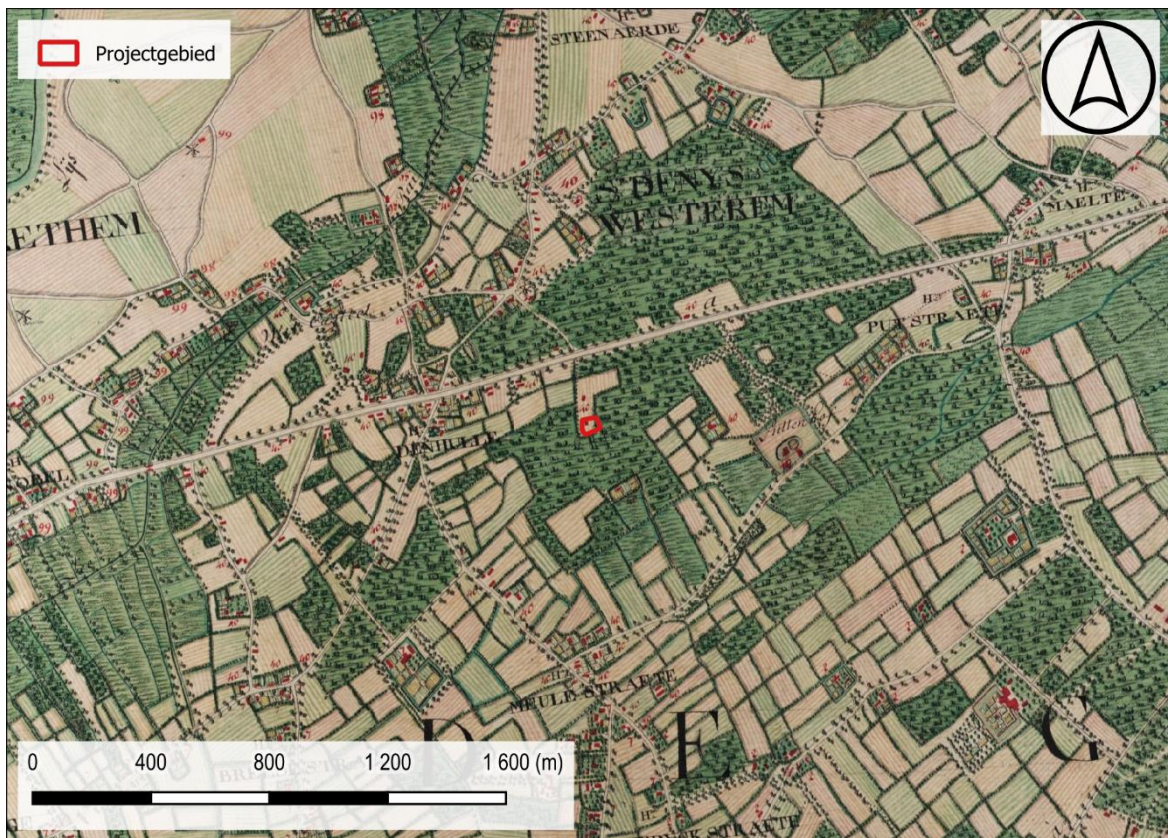
II. Projectgebied

De Ferrariskaart (1771-77) karteert het projectgebied ter hoogte van een stuk akkerland, omringd door bosgebied. Binnen de projectcontour wordt een gebouw weergegeven. Ten noorden is een west-oost georiënteerde straat te herkennen, dit is de voorloper van de huidige Kortrijksesteenweg. Het gehucht *Denhulle* situeert zich niet ver ten westen van het projectgebied, het *Puttenhof* ligt ten oosten.

Op de Atlas der Buurtwegen is tevens bebouwing afgebeeld binnen de projectgrenzen. Het terrein ligt aan een kruispunt. De huidige Schoonzichtstraat is hier te herkennen, de zuidelijk afgebeelde weg is thans verdwenen. Eenzelfde beeld is te zien op de Vandermaelenkaart en de Poppkaart.

De topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederobouw van ca. 1950-1970 toont grotendeels de huidige invulling van het projectgebied. Aan oostelijke zijde is vermoedelijk een tennisveld weergegeven, in het westen staat een gebouw. De situatie blijft tot op heden quasi ongewijzigd.

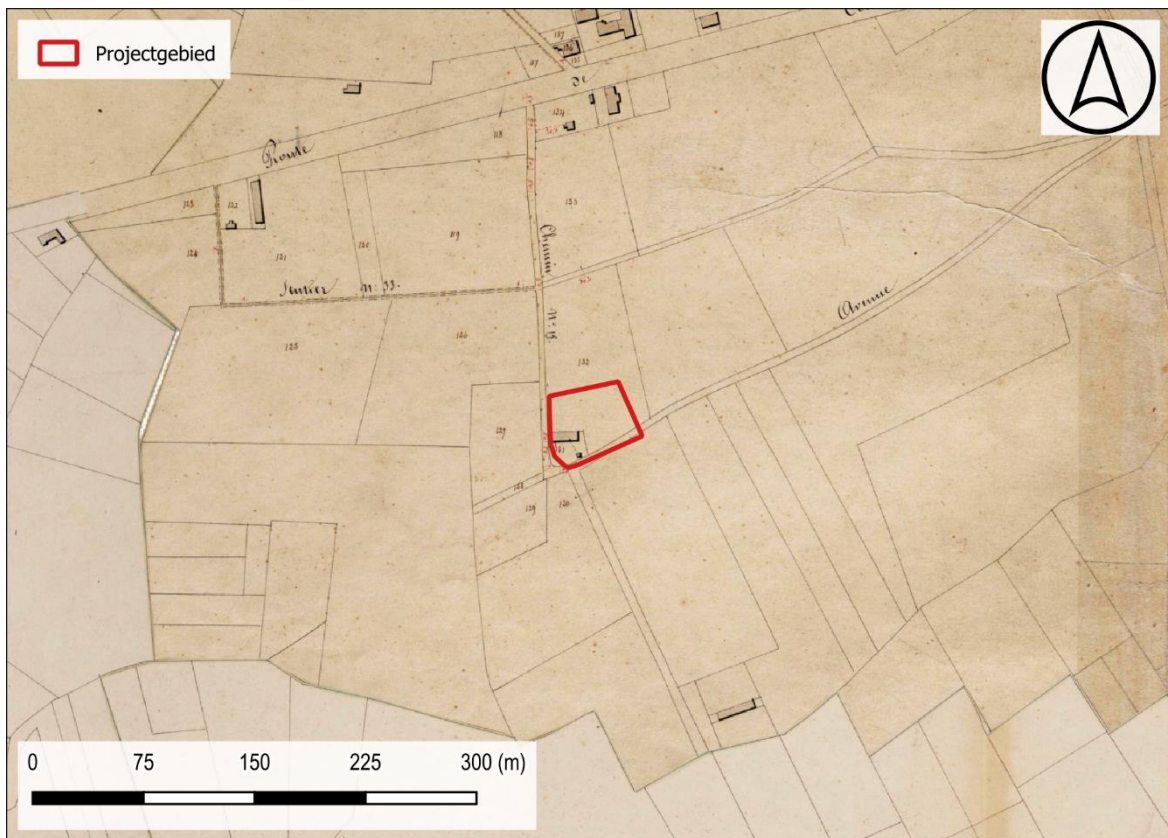
² Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Sint-Denijs-Westrem [online], <https://id.erfgoed.net/themas/14013> (geraadpleegd op 18 september 2024).

Figuur 15: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)

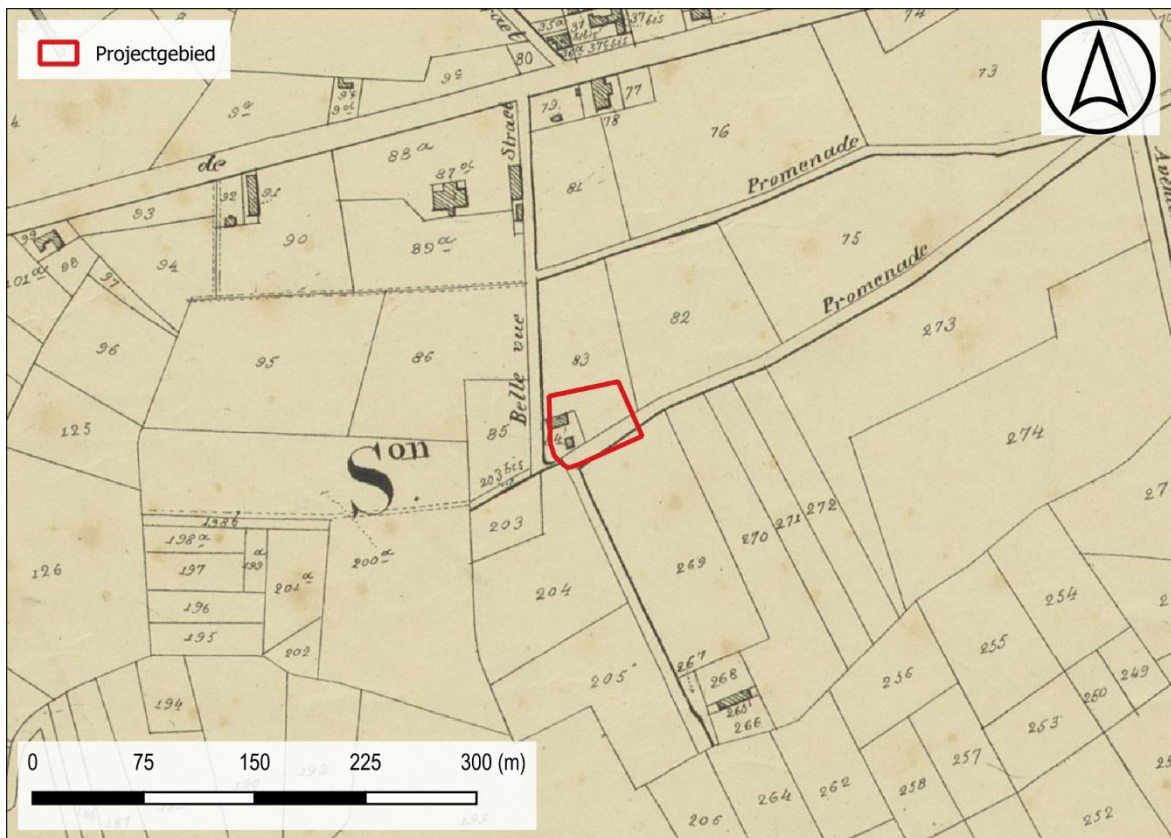
Figuur 16: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)

Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)

Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt)

Figuur 19: Situering projectgebied t.a.v. Poppkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt)

Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. Topografische kaarten van het Ministerie van OpenbareWerken en Wederopbouw, opname 1950-70 (© geopunt)

Figuur 21: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt)

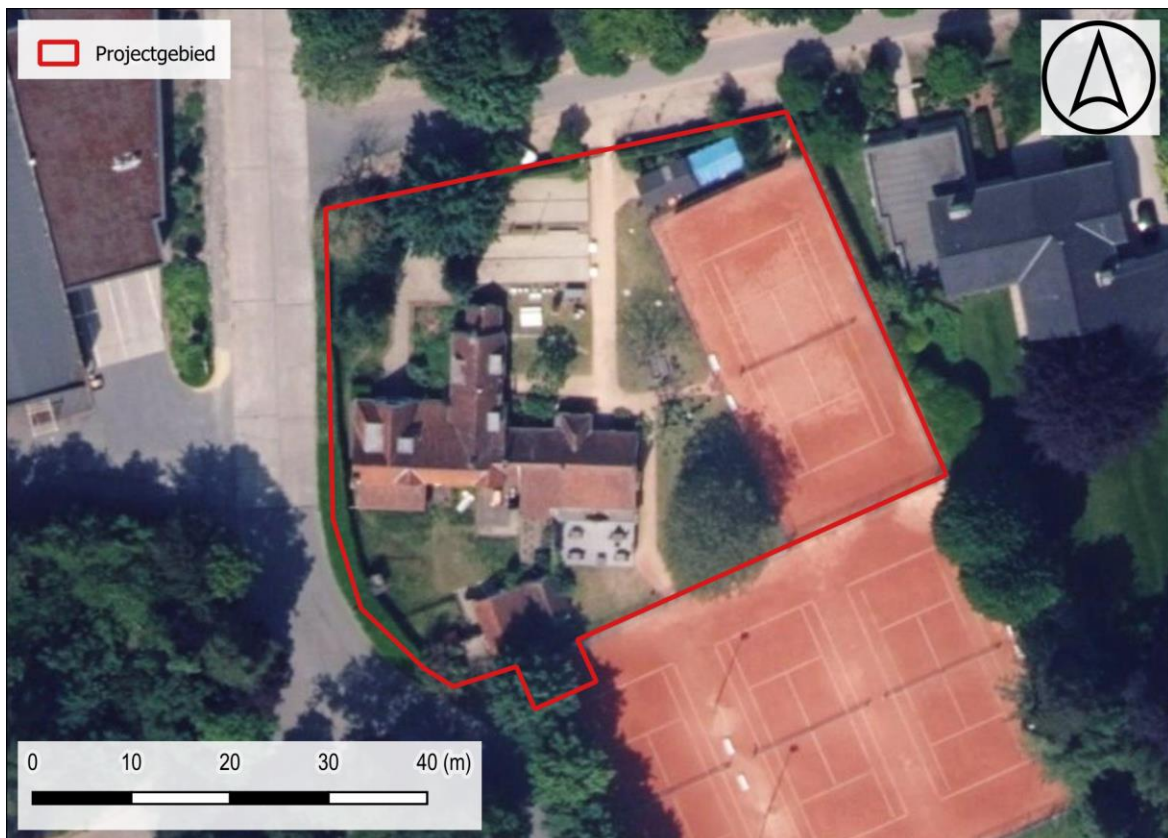
Figuur 22: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt)

Figuur 23: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt)

Figuur 24: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt)

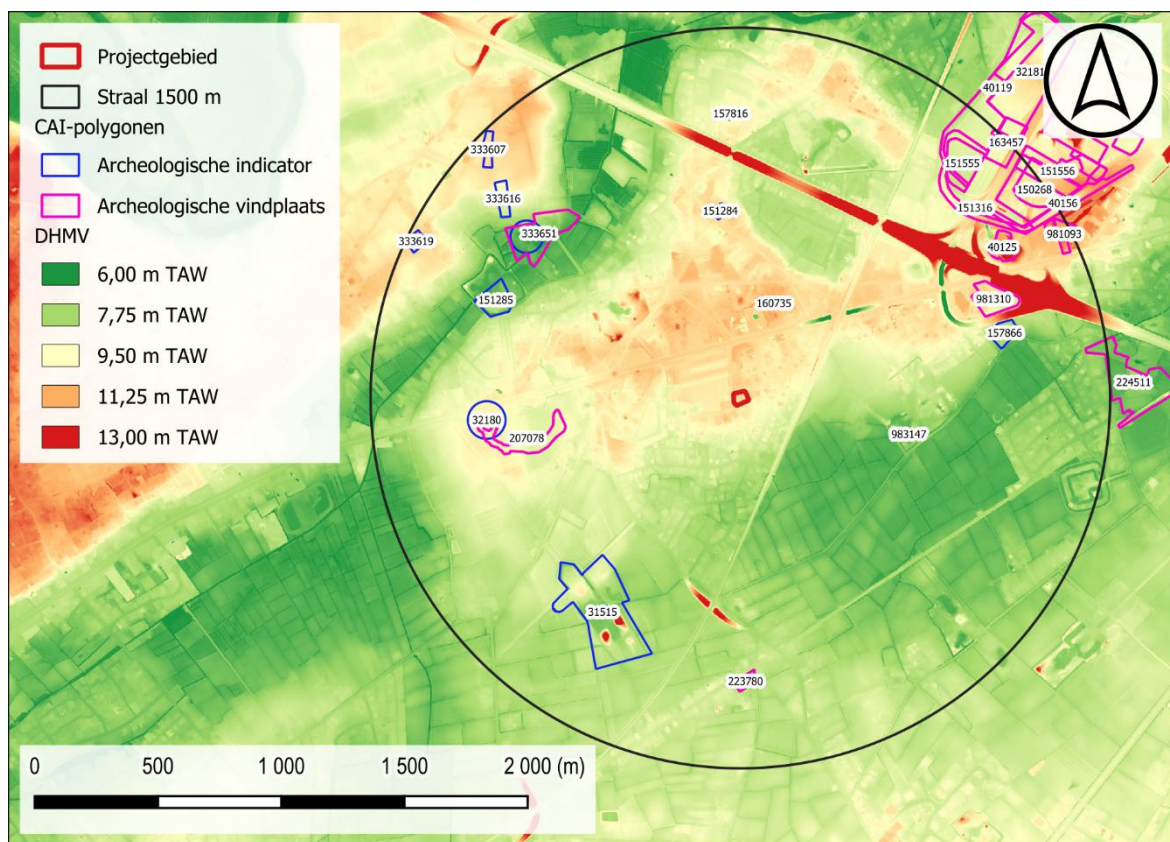
Figuur 25: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023(© geopunt)

Figuur 26: Luchtbeeld via Google Maps, 2024

1.2.3 Archeologisch kader

In de ruime omgeving van het plangebied zijn verschillende archeologische waarden gekend. Op het kaartblad van de CAI valt een duidelijke cluster vindplaatsen op ten noordoosten van het onderzoeksgebied. Dit betreft de site 'The Loop' die gelegen is op een hogere rug tussen de Schelde en Leievallei. Bij meerdere onderzoekscampagnes de voorbije decennia werden op deze omvangrijke meerperiodensite bewoningssporen aangetroffen uit de bronstijd, ijzertijd, Romeinse periode en (vroege) middeleeuwen. Tevens werden er verspreid op de site meerdere lithische artefacten gerecupereerd die wijzen op aanwezigheid tijdens de steentijden. Ook verder in de omgeving werden bij veldkartering lithische artefacten ingezameld die wijzen op aanwezigheid tijdens het mesolithicum en neolithicum. Naast dit ouder erfgoed werden ter hoogte van 'The Loop' er eveneens relictten aangetroffen die gekoppeld kunnen worden aan het gebruik van het terrein als militair oefenveld en vliegveld vanaf WOI.

Figuur 27: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

32181	Opgraving Steentijd: grote hoeveelheid silex-materiaal, vooral daterend uit de midden- en late steentijd Late bronstijd: 4 bijgebouwen: 4- tot 6-palig, 3 gebouwen: een tweeschepige constructie met dichte palenrij (geassocieerde vondst van een aardewerkdepot, mogelijk een bouwoffer), een gedeeltelijk opgegraven gebouw, een gedeeltelijk opgegraven ovaalvormige constructie, 20-tal paalkuilen, ronde afvalkuil afgedekt door een bewonings- en/of ophogingslaag Midden-Romeinse tijd: bronzen voorwerpen, doorboorde dakpan, 2 kralen, ringsteen uit glas, enkele maal- en slijpstenen en 300-tal potscherven, Grafveld: 140 graven, 8-tal houten gebouwen, grachten en greppels, 5 waterputten en reeks kuilen met uiteenlopende functie, weg over 200 m teruggevonden, 4 m breed en NW lineair verloop, aansluitend op de weg wellicht nog minstens 2 tracés, 5 waterputten Vroege middeleeuwen: bedrijfsconstructies, houten woongebouw (boerderij), 2 waterputten Merovingische periode: 6 Merovingische kralen: 4 van glas, 1 brons, 1 aardewerk Bron: Vermeulen F. 1988, Sint-Denijs-Westrem. Een inheems-Romeinse wegnederzetting met uitgestrekte begraafplaats op het voormalig vliegveld, in: Speuren, spitten, sparen. Oost-Vlaanderen archeologisch doorgelicht, pp. 81-86
40119	Mechanische prospectie Steentijd: vuurstenen klingfragment Ijzertijd: paalspoor met ijzertijd aardewerk Romeinse tijd: brandrestengraven, palencluster die mogelijk plattegrond vormt van een 1-schapige structuur. Merovingische periode: sporencluster met o.a. gebouwplattegrond (zie volgende interpretatie), andere paalsporen, cirkelvormige verkleuring (mogelijk van een poel) met organisch materiaal, aardewerk en daktegels Late middeleeuwen: grachtensysteem Bron: HOORNE J. e.a. 2021: Vroegmiddeleeuws Maalte onder The Loop Een nieuwe blik op het grootschalig archeologisch onderzoek van de 7de- tot de 9de-eeuwse nederzetting in Sint-Denijs-Westrem (Gent, Oost-Vlaanderen), SYNTAR nr. 3, Brussel. Literatuur (2021)
40125	Mechanische prospectie Bronstijd: 3-schepige houtbouw en mogelijk nog een 2de 3-schepige houtbouw en een aantal andere paalsporen Ijzertijd: Enclos gevormd door een aantal greppels en grachten, restanten van 3 mogelijke hoofdgebouwen, Een aantal kuilen waarvan enkele mogelijk voorraadkuilen.

	Romeinse tijd: 4 brandrestengraven Nieuwe tijd: wegtracé en kuil WOII: 2 mogelijke loopgraven, achteraf gevuld met afval. Bron: Hoorne J. 2009, Sint-Denijs-Westrem, Adolphe Pégoudlaan: Archeologisch onderzoek The Loop, in: Archeologisch onderzoek in Gent 2000-2009. Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, reeks 2 nr. 3, pp. 126-165. Literatuur (2009)
40156	Mechanische prospectie Vroege bronstijd: circulaire gracht, mogelijks grafcirkel Ijzertijd: woonerf, clusters van sporen, 6-palig gebouw met daarin grote kuil, 4-palige spieker Midden-Romeinse tijd: 16 brandrestengraven Vroege middeleeuwen: paalsporen Late middeleeuwen: 6m brede cirkelvormige gracht met 2 onderbrekingen en centraal een kruisvormig spoor met benen van 10m WOII: Een aantal verschillende types loopgraven (uit de periode van gebruik als militair vliegveld), ook munitieresten en een Belgische helm van het Adrian-type en een ijzeren koffer Bron: Hoorne J. 2009, Sint-Denijs-Westrem, Adolphe Pégoudlaan: Archeologisch onderzoek The Loop, in: Archeologisch onderzoek in Gent 2000-2009. Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, reeks 2 nr. 3, pp. 126-165. Literatuur (2009)
150268	Mechanische prospectie Onbepaald: vierpalige spieker Ijzertijd: 17 paalsporen en 1 kuil, waarin een zespalig en een vierpalig gebouw te herkennen zijn. Romeinse tijd: Romeinse gracht, 6 brandrestengraven, drenkkuil, waterput met vierkanten bekisting Volle middeleeuwen: cluster van grondsporen, waarvan de paalsporen een tweeschepige constructie vormen, kuil met aardewerk, 3 waterputten Bron: Hoorne J. e.a. 2008, Sint-Denijs-Westrem - Flanders Expo Zone 3 / IKEA: Archeologisch onderzoek van 2 januari tot 15 februari 2008 (stad Gent, provincie Oost-Vlaanderen). Literatuur (2008)
151316	Mechanische prospectie Ijzertijd: 3 grachten met daarin ijzertijd (meerderheid) en Romeinse scherven aangetroffen. De drie grachten maken deel uit van een groter grachtensysteem. 6 paalsporen

	Middeleeuwen: meerdere grachten Bron: Messiaen L., Hoorne J. & Bonquet T. 2009, Sint-Denijs-Westrem - Flanders Expo Zone 4/Brug Zuid: Archeologische wegkofferbegeleiding van 15 juni tot 9 juli 2009 (stad Gent, provincie Oost-Vlaanderen). Literatuur (2009)
151342	Mechanische prospectie WOII: Kompensierscheibe/Kompensierwaage met draaibaar houten onderstel: betonnen structuur van 360° waarop het vliegtuigkompas geijkt werd en voor het kalibreren van de radionavigatie Bron: Antheunis G. 2009, Sint-Denijs-Westrem, Kortrijksesteenweg 1086: een Kompensierscheibe, in: Archeologisch onderzoek in Gent 2000-2009. Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, reeks 2 nr. 3, pp. 174-177 Literatuur (2009)
151555	Mechanische prospectie Vroege middeleeuwen: grachtensysteem, gebouwplattegronden in houtbouw, 3 waterputten, 1 vermoede drenkpoel Bron: Hoorne J. 2010, Sint-Denijs-Westrem - Flanders Expo Zone 2 / Veld 13: archeologisch vooronderzoek van 2 tot 6 september 2010 (stad Gent, provincie Oost-Vlaanderen). Literatuur (2010)
151556	Mechanische prospectie Romeinse tijd: grachtencomplex, 8 brandrestengraven Volle middeleeuwen: nederzettingssporenclusters Bron: Hoorne J. 2010, Sint-Denijs-Westrem - Flanders Expo Zone 6 / Veld 12O: Archeologisch onderzoek van 2 tot 20 augustus 2010 (stad Gent, provincie Oost-Vlaanderen) Literatuur (2010)
163457	Mechanische prospectie Neolithicum: volledig profiel van een klokbeker Romeinse tijd: brandrestengraf Volle middeleeuwen: grachten en greppelsporen Nieuwe tijd: grachten Bron: De Logi A. Hoorne J. & Steurbaut A. 2012: Sint-Denijs- Westrem Flanders Expo Zone 2 Veld 12W. archeologisch vooronderzoek- augustus 2012, DL&H-Rapport 2, Gent. Literatuur (2012)
207078	Mechanische prospectie Midden-Romeinse tijd: ploeg/ looplaag met tal van Romeinse archaeologica die een datering vanaf het eind van de 2e eeuw doen vermoeden. Daarnaast ook nog andere Romeinse sporen die de aanwezigheid van een nederzetting doen vermoeden. Late middeleeuwen: grachten en greppels, kuilen en paalsporen, en een waterkuil of waterput. Vermoedelijk restant van een rurale middeleeuwse nederzetting.

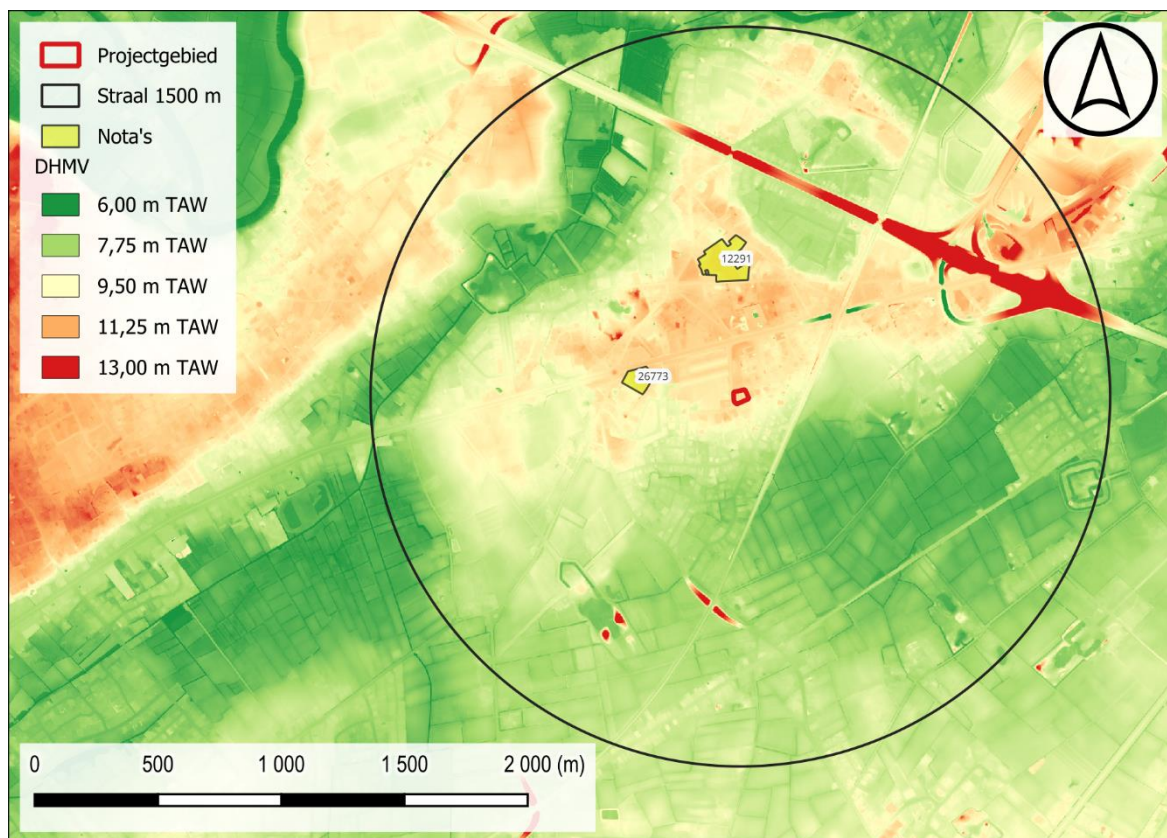
	17de eeuw: diverse greppel- en grachtfragmenten. Bron: Deconynck J., Laloo P., Reniere S., Mikkelsen J. 2012: Sint-Denijs-Westrem Parkbos. Rapportage van het archeologisch proefsleuvenonderzoek 3-5 december 2012, Evergem.
223780	Mechanische prospectie 19de eeuw: perceelgreppel Bron: Vermeulen, B. (2019) Proefsleuvenonderzoek Oude Gentweg - De Pinte Nota - Archeologisch Vooronderzoek, Eke
224511	Mechanische prospectie Steentijd: afslag Volle middeleeuwen: reducerend gebakken scherf Nieuwe tijd: (paal)kuilen (S2, S4 en S5), greppels (S3, S6 en S7) en grachten (S1, S8 en S9). De grachten S8 en S9, respectievelijk ook in sleuf 8 en 9, lopen door en vormen dus eigenlijk slechts één spoor. Alle greppels en grachten hebben een lichte NW-ZO oriëntatie. Bron: Vander Ginst V. & Claessens S. 2018: Nota: Resultaten van het proefsleuvenonderzoek aan de Rijvisschestraat te Zwijnaarde.
333651	Opgraving Metaaltijden: houten palen, objecten (bot, lithisch materiaal, aardewerk) Romeinse tijd: dakpannen Late middeleeuwen: Site wordt in de 15de eeuw beschreven als een huis staande op een wal. Later bekend als huis van plaisance en pachthoeve, op 18de-eeuwse bronnen weergegeven als omwalde site met poortgebouw, hoofdgebouw en twee bijgebouwen. Omwalling gedempt, maar het huidige gebouw bevat nog 18de-eeuwse, mogelijk zelfs 17de-eeuwse kern. Bron: Claerhout J. 1911, La palafitte d'Afsné, Annales de la Société scientifique de Bruxelles, 35e jaar, 131-133.
981093	Mechanische prospectie 21ste eeuw: ophogingspakket uit matig grof zand en bijmenging van beton en baksteen. Bron: Jansen I. Pype P. & Coenaerts J. 2020: Proefsleuvenonderzoek aan de Kortrijksesteenweg 1082-1084 te Sint-Denijs-Westrem, ABO Archeologische Rapporten 1170, Gent. Nota (archeologieportaal) (15-05-2020)
981310	Mechanische prospectie Nieuwe/Nieuwste tijd: Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn voornamelijk resten uit recentere periodes aangetroffen. Het gaat zowel om resten van de aanleg en afbraak van de voormalige bebouwing op het terrein, net als enkele recente losse kuilen die gespreid over het terrein voorkomen, en verschillende greppels en grachten met NNO-ZZW-oriëntatie die grotendeels aan verschillende nutsvoorzieningen kunnen gelieerd worden. De oudst aangetroffen

	sporen kunnen in verband worden gebracht met grachtstructuren uit de nieuwe en/of nieuwste tijd, die bovendien kunnen gekoppeld worden aan structuren gekend van de historische kaarten en orthofoto's. Bron: Van Nuffel J. Billemon P. & Hoorne J. 2020: Sint-Denijs-Westrem (Gent)-Kortrijksesteenweg fase 1, oktober 2020. DL&H-nota, Adegem.
981752	Mechanische prospectie Onbepaald: Door de impact van de afgraving/ophogingen binnen het onderzoeksgebied bleek het niet relevant/mogelijk hier de voorziene proefsleuven uit te voeren. Uit de profielputten is duidelijk naar voren gekomen dat vrij recent (2012-2015) het niveau binnen het onderzoeksgebied drastisch werd gewijzigd. In eerste instantie werd klaarblijkelijk de eolische dekzanden van de Formatie van Gent met een dikte van ca. 2,5m integraal afgegraven tot net op de top van de onderliggende Formatie van Rozebeke, op ca. 8,9m TAW. Wellicht kan deze actie gezien worden in het licht in een grondige bodemsanering van de voormalige gebouwen en nutsvoorzieningen na 2012. Bron: Coenaerts J. & Pype P. 2020: Archeologisch vooronderzoek aan de Kortrijksesteenweg 1082-1084 te Sint-Denijs-Westrem. Nota Verslag van resultaten, ABO Archeologische Rapporten 1170. Nota (archeologieportaal) (2020)
983147	Mechanische prospectie Onbepaald: Tijdens dit onderzoek werden twee werkputten gedocumenteerd en dit in een zone ten noordwesten en ten zuidwesten van het kasteelgebouw. Tijdens de uitvoer van de archeologische begeleiding bleek dat de impact van de ingrepen beperkt bleef tot reeds in een recent verleden verstoorde bodemhorizonten. De geplande ingrepen brachten geen verstoringen teweeg van het eventueel onderliggend archeologisch niveau. Tijdens de archeologische begeleiding werden bijgevolg geen archeologische relictten, sporen of structuren aangetroffen. Bron: Terryn B. 2021: Eindverslag. Opgraving met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen Sint-Denijs-Westrem, Putstraat 28, BAAC Vlaanderen Rapport 1839, Gent.

II. Archeologische indicatoren

31515	Historische studie 17de eeuw: In 17de eeuw hoveniershof met opper- en neerhof: Voormalig <i>Goed ten Abeele</i>.
32114	Toevalsvondst Neolithicum: overblijfselen van een paaldorp, hertshoornen werktuig met glimmend gepolijste punt en doorboord uiteinde Bronstijd: tweesnedig tongdolkmes Romeinse tijd: tegulae Late middeleeuwen: later gekend als huis van plaisance en pachthof
32180	Veldkartering

	Mesolithicum: enkele verspreide silex-artefacten (mesolithische klingen en een neolithische pijlpunt) Late bronstijd: aardewerk en houtskoolbrokjes Romeinse tijd: concentratie Gallo-Romeins aardewerk en enkele tegulae en imbrices
151284	Indicator cartografie Volle middeleeuwen: ovale omwalling rond een kerk weergegeven op de kaart van Horenbault, de kerk wordt afhankelijk van de bron in de 10de, 11de of 12de eeuw gedateerd.
151285	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht, rechthoekige omgrachting met aan de zuidzijde bij de gracht een poort aangegeven op de kaart van Horenbault. Identificatie met het kasteel van Borluut onzeker.
157816	Veldkartering Neolithicum: pijlpunt uit bleke silex van Spiennes
157866	Historische studie Hoeve, Mogelijk gaat deze hoeve nog verder terug in de tijd en hing zij oorspronkelijk af van de heerlijkheid Puttenhove waaraan het nabijgelegen kasteel ons nog herinnert.
160735	Veldkartering Interbellum, WOII: halfondergrondse bunker met een chicane die naar de ingang leidt. De gasdichte metalen bunkerdeur is nog in situ aanwezig. De bunker is een private (gezin)schuilbunker.
333607	Veldkartering Steentijd: schrabber met hoefvormig schrabhoofd
333616	Veldkartering Laatneolithicum: pijlpunt in grijszwarte vleksilex, fragment van een circulaire schrabber
333619	Veldkartering 18de eeuw: koperen oord met opschrift en afbeelding van Maria, uit de periode van Maria Theresia

Figuur 28: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de (Archeologie)nota's en eindverslagen (©Geopunt).

III. Onderzoek nog niet opgenomen in de CAI

12291	Zonnehove LBO Uit het landschappelijk booronderzoek bleek de westelijke zone tot op een aanzienlijke diepte verstoord/verhard en dit tot in de moederbodem. In dit deel van het plangebied is bijgevolg geen archeologisch erfgoed meer aanwezig. In deze zone wordt geen verder archeologisch onderzoek geadviseerd. De oostelijke zone daarentegen vertoont een goed bewaarde bodem (matig tot goed bewaarde B-horizont). De potentiële archeologische sporen bevinden zich namelijk op grotere diepte (ca. 130 cm), waardoor de geplande bodemingrepen (maximale ingreepdiepte is 65 cm) in deze zone het archeologisch erfgoed zeker niet zullen raken. Er kan bijgevolg eveneens voor deze zone geen kennisvermeerdering behaald worden. Er is een buffer van minstens 65 cm aanwezig tussen de geplande ingreep en het relevant niveau. Aangezien de wetgever steeds in eerste instantie een bewaring in situ van de archeologische waarden verkiest, is verder onderzoek niet wenselijk en wordt het bijgevolg niet geadviseerd. Bron: https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/12291
26773	Kortrijksesteenweg 1151-53 LBO Zoals blijkt uit de resultaten van de boringen blijkt dat het projectgebied reeds ingrijpende verstoringen heeft ondergaan, vermoedelijk gelinkt aan de inrichting van het kanaal. Bijgevolg wordt geconcludeerd dat het archeologisch niveau dat

	strikt genomen kan worden geïdentificeerd slechts een uiterst laag potentieel heeft tot nuttige kenniswinst. Bijgevolg is geen verder onderzoek aangewezen. Bron: https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/26773
--	---

1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK

De opdrachtgever plant de realisatie van twee meergezinswoningen met ondergrondse parking en bijhorende infrastructuur aan het Soenenspark te Sint-Denijs-Westrem, deelgemeente van Gent. Het volledige plangebied is ca. 2560 m² groot. De geplande werken beslaan een gecombineerde oppervlakte van ca. 2560 m². Op heden is ca. 390 m² van het terrein bebouwd, ongeveer 610 m² ingericht als tennisterrein en ca. 465 m² verhard. In het kader van de geplande werken wordt het merendeel van de aanwezige infrastructuur gesloopt.

Sint-Denijs-Westrem ligt ten zuidwesten van het Gentse stadscentrum en is gegroeid vanuit een nederzetting op de dekzandrug ten zuiden van de Leievallei. Ten noorden van deze dekzandrug bevindt zich de vallei van de Roskambeek die verder oostwaarts aansluit op een oude Leiearm. Enige afstand ten zuiden van het plangebied stroomt de Degreybeek die verder in het oosten aansluit op de Ringvaart. De Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van het onderzoeksgebied een profiel weer waarvan de top bestaat uit eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen. De bodemkaart geeft ter hoogte van het onderzoeksgebied geen informatie weer. Het sediment bestaat normaliter uit zand.

Het cartografische materiaal reflecteert een landelijke en bosrijke omgeving. Op de Ferrariskaart is te zien dat het plangebied in gebruik is als akkerland. Ter hoogte van het terrein is een gebouw weergegeven. Op het 19^e-eeuwse materiaal is te zien dat het bosareaal sterk is gekrompen. Het plangebied komt aan een kruispunt te liggen. Binnen de contouren van het plangebied is bebouwing weergegeven. Doorheen de orthofotosequentie is vanaf het beeld van de jaren '80 de huidige toestand te herkennen. De impact van de realisatie van deze infrastructuur op het bodemarchief is vooralsnog ongekend.

In de ruime omgeving van het plangebied zijn verschillende archeologische waarden gekend. Op het kaartblad van de CAI valt een duidelijke cluster vindplaatsen op ten noordoosten van het onderzoeksgebied. Dit betreft de site 'The Loop' die gelegen is op een hogere rug tussen de Schelde en Leievallei. Bij meerdere onderzoekscampagnes de voorbije decennia werden op deze omvangrijke meerperiodensite bewoningssporen aangetroffen uit de bronstijd, ijzertijd, Romeinse periode en (vroeg) middeleeuwen. Tevens werden er verspreid op de site meerdere lithische artefacten gerecupereerd die wijzen op aanwezigheid tijdens de steentijden. Ook verder in de omgeving werden bij veldkartering lithische artefacten ingezameld die wijzen op aanwezigheid tijdens het mesolithicum en neolithicum. Naast dit ouder erfgoed werden ter hoogte van 'The Loop' er eveneens relictten aangetroffen die gekoppeld kunnen worden aan het gebruik van het terrein als militair oefenveld en vliegveld vanaf WOI.

Concreet dient ter hoogte van het onderzoeksgebied op basis van het landschappelijk kader en de gekende waarden in de ruime omgeving uitgegaan te worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. De verwachting bestaat uit zowel artefactenconcentraties als resten van bewoning, begraving of andere activiteiten. Daartegenover staat echter dat er ter hoogte van het onderzoeksgebied reeds bouwwerken zijn uitgevoerd waardoor het bodemarchief verstoord kan zijn. In de eerste plaats dient een landschappelijk bodemonderzoek de bodemopbouw en bewaringskansen te evalueren. Blijkt dat plaatselijk bodemhorizonten bewaard zijn die kunnen wijzen op betere bewaringsomstandigheden m.b.t. artefactenconcentraties, dan dienen deze bemonsterd te worden in een verkennend grid.

Met betrekking tot erfgoed bestaand uit bodemsporen is een proefsleuvenonderzoek de meest geschikte onderzoeksmethode indien dit nog kan leiden tot kenniswinst.

BIBLIOGRAFIE

LITERATUUR

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

KAARTMATERIAAL

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, Graaf de Ferraris [1771-1778]

Atlas der Buurtwegen d.d. 1842

Topografische kaart van Vandermaelen d.d. 1846 – 1854

Popp-kaart d.d. 1842-1879

DIGITALE BRONNEN

www.geopunt.be

<https://dov.vlaanderen.be>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be>

<https://cartesius.be>

<https://loket.onroerenderfgoed.be>

BIJLAGE

FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).....	4
Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)	4
Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)	6
Figuur 4: Opzet initiatiefnemer t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)	7
Figuur 5: Opzet initiatiefnemer t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)	8
Figuur 6: Render nieuwbouw via opdrachtgever.....	8
Figuur 7: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).....	10
Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	10
Figuur 9: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	11
Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	11
Figuur 11: Hoogteverloop ZW-NO	12
Figuur 12: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)	12
Figuur 13: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)	13
Figuur 14: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt)	13
Figuur 15: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)	15
Figuur 16: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)	15
Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)	16
Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt) ...	16
Figuur 19: Situering projectgebied t.a.v. Poppkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt).....	17
Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. Topografische kaarten van het Ministerie van OpenbareWerken en Wederopbouw, opname 1950-70 (© geopunt)	17
Figuur 21: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt).....	18
Figuur 22: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt).....	18
Figuur 23: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt).....	19
Figuur 24: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt).....	19
Figuur 25: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023(© geopunt).....	20
Figuur 26: Luchtbeeld via Google Maps, 2024	20
Figuur 27: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).	21
Figuur 28: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de (Archeologie)nota's en eindverslagen (©Geopunt).....	28

BOORLIJST

CHRONOLOGISCH KADER

